

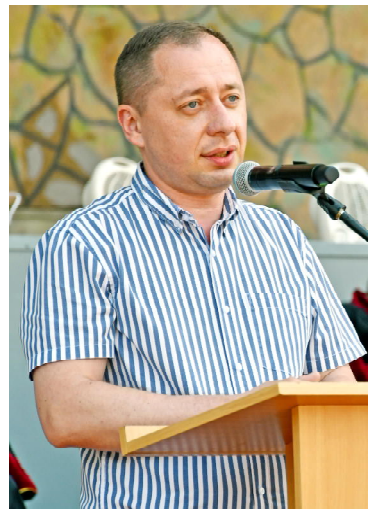
У ДОБРУ ПУТЬ!

«ВІРИМО, ЩО ПІДЕТЕ СВОЇМ ЖИТТЄВИМ ШЛЯХОМ ВПЕВНЕНО Й ТВЕРДО»

Урочисте засідання вченої ради Тернопільського національного медичного університету імені І. Горбачевського з нагоди 61-го випуску лікарів медичного факультету, 17-го випуску провізорів фармацевтичного факультету, 13-го випуску лікарів стоматологічного факультету, 24-го випуску медсестер навчально-наукового інституту медсестринства, першого випуску магістрів за спеціальністю «Громадське здоров'я» та першого випуску парамедиків відбулося 24 червня на Співочому полі в парку Національного відродження.

У цьому святі взяли участь голова облдержадміністрації Володимир Труш, перший заступник голови обласної ради Володимир Болещук, секретар Тернопільської міської ради Ігор Гірчак, директорка департаменту охорони здоров'я ТОДА Ольга Ярмоленко, керівник відділу охорони здоров'я та медичного забезпечення ТМР Василь Даньчак.

Проректор з науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай

Секретар Тернопільської міської ради Ігор ГІРЧАК

надав слово для привітання ректорів ТНМУ, професору Михайлові Корді.

«Від імені вченої ради та професорсько-викладацького складу університету вітаю вас з цією знамен-

ною подією у вашому житті. Сьогодні ви отримуєте квиток у самостійне майбутнє. Перенесіться подумки на хвилину на 5-6 років назад. Згадайте заповнену щасливими посмішками нових студентів нашого університету урочисту залу палацу культури «Березіль» ім. Леся Курбаса. Ви щойно пройшли посвяту та матрикуляцію. Тоді вам здавалося, що

Голова Тернопільської облдержадміністрації Володимир ТРУШ

навчання буде тривалим. Погодьтеся, що цей час промайнув дуже швидко. Тепер згадайте найкращі миті вашого студентського життя, в якому були не лише лекції, іспити, а й багато яскравих моментів – нові зустрічі, знайомства, відпочинок, подорожі. Студентство – це найкраща пора в житті кожної людини, це особливий стан душі, найкращий час для самореалізації та самовизначення, реалізації своїх мрій. Переконаний, що ви ще не раз будете згадувати з ностальгією та приємністю час, проведений в Тернопільському медичному університеті. Багато моментів з цього студентського життя ви втрачаєте назавжди, але, з іншого боку, цей день є радісним, бо він дає світло надії та радість зустрічі з майбутнім. Сьогодні ви вступаєте на свою широку й незалежну життєву дорогу.

Тут присутні 990 випускників. Всі ви завтра розпочнете свою фахову діяльність. Лише від вас залежатиме, в якому напрямку підете. Хочу попередити, що ваш життєвий шлях не завжди буде гладкий та рівний. На ньому будуть перешкоди, перепони, виклики. Віримо, що підете своїм

життєвим шляхом впевнено й твердо, досягнете багато славних перемог і вершин професійного успіху.

Сьогодні маємо унікальних випускників. Уперше в історії України з'являється нова професія – парамедик. І вже завтра 29 наших випускників – фахівців в галузі екстреної медичної допомоги – увільються в бригади швидкої допомоги та працюватимуть у відділеннях екстреної медичної допомоги в лікарнях. Вони здобули знання та навички з надання допомоги під час невідкладних станів. Це ті спеціалісти, від яких залежатиме життя людей. Окрім фахових знань, важливих для парамедиків, їх навчали стресостійкості, вмінню правильно орієнтуватися у ситуації, ефективно комунікувати в команді. Вони пройшли десятки тренінгів, курсів, брали участь у фахових змаганнях і дуже потрібні службі екстреної медичної допомоги. Інша група унікальних спеціалістів, які сьогодні отримують дипломи, це магістри в галузі громадського здоров'я. Коли мовимо про громадське здоров'я, то маємо на увазі профілактику захворювань, зміцнення здоров'я та продовження тривалості життя. Це також менеджмент в охороні здоров'я, епідеміологія. Саме цими важливими для суспільства проблемами займа-

Перший заступник голови обласної ради Володимир БОЛЕЩУК

муться магістри в галузі громадського здоров'я.

Сьогодні традиційно випускаємо лікарів, провізорів, медсестер, сто-

матологів, фізичних терапевтів. Дорогі друзі, ви повинні пам'ятати, що обрали найбільш шановану й благородну професію. Ми впевнені, що

Тому вам потрібно постійно розвиватися, читати останні медичні новини та освоювати нові технології, стимулювати себе зростати професійно. Вам випала доля завершувати медичну реформу, розпочату в Україні, і від вас залежатиме майбутнє системи охорони здоров'я нашої країни.

Ми з вами живемо в епоху глобалізму й кожен з вас має можливість жити та працювати в будь-якому куточку світу. Вас будуть запрошувати на роботу в країни Східної Європи. Багато наших випускників є висококласними фахівцями в країнах Західної Європи, США чи Канаді. Я закликаю вас, якщо буде нагода стажуватися, працювати за кордоном та освоювати передові методики лікування, діагностики, постарайтеся повернутися на батьківщину, бо найбільше ви потрібні своєму народові.

Ви обрали найальтруїстичнішу професію – і люди очікують на вашу допомогу. Серед вас зараз є багато мрійників. Всі ваші мрії здійсняться. Не розчаруйтеся, якщо не досягнете високих кар'єрних вершин. Наш університет за 63 роки його історії закінчили понад 30 тисяч випускників. Більшість з них, як і випускників інших медичних вишів, працює саме у первинній та вторинній ланці надання медичної допомоги. Саме вони є фундаментом нашої медицини й від них залежить здоров'я та життя багатьох людей. Саме завдяки їхнім старанням багато людей здобули щастя бути здоровими.

Є дві категорії людей, які визначають траєкторію розвитку особистості, від яких залежить цей день сьогодні. Маю на увазі ваших вчителів і батьків. Упродовж навчання в нашому університеті ви отримали фундаментальні знання. Згадайте тих, хто щодня ділився знаннями й досвідом з вами, хто вкладав у вас свою душу. Подякуйте вчителям. Найкращою нагородою та подякою для них будуть ваші успіхи.

(Продовження на стор. 6)

З напутніми словами – ректор ТНМУ, професор Михайло КОРДА

вона була для вас омріяною. Закликаємо вас ніколи не зраджувати своїй професії, розвиватися в ній, тоді житимете в гармонії із собою. Є відома промова Стіва Джобса перед випускниками Стенфордського університету. В ній є важлива думка: «Пам'ятайте, що ваш час обмежений, тому не дозволяйте собі таку розкіш, як жити чужим життям, не потрапляйте в пастку догми, яка говорить, що жити треба, керуючись чужими думками, не дозволяйте шуму чужих думок перебивати ваш внутрішній голос. І найголовніше – майте мужність прислухатися до свого внутрішнього голосу, до свого серця та інтуїції». Якщо любитимете свою професію, чесно виконуватимете свої професійні обов'язки, якщо ваша професія даватиме вам гідне матеріальне забезпечення для вас і вашої родини, то ви житимете в гармонії із собою і світом загалом. Щоб бути затребуваним у своєму фаху, вам треба буде постійно вдосконалюватися. Медицина – це та галузь, яка розвивається постійно, стрімко розвивається діагностика, з'являються нові механізми патогенезу тієї чи іншої хвороби.

РОСТИСЛАВ ВАЛІХНОВСЬКИЙ: «І ХІРУРГІЯ, І СВЯЩЕНСТВО – ДЛЯ МЕНЕ ДУЖЕ ВАЖЛИВІ ГЛИБИННІ РЕЧІ, ПОВ'ЯЗАНІ З ІСТОРІЄЮ НАШОЇ РОДИНИ»

– Пане Ростиславе, ви народилися в Івано-Франківську, зростали на Волині, професійну освіту здобували в Тернополі, удосконалювали фах у Канаді, живете та працюєте в Києві. Який регіон найбільше доклався до формування вас як особистості? Де почуваетесь найкомфортніше?

– Кожен регіон вніс свій неповторний вклад до мого формування в той чи інший період життя. Найкомфортніше мені, звичайно, в Києві, адже я тут вже 23 роки. Саме це місто мені дуже до вподоби, воно моє на сто відсотків.

– Хто був для вас прикладом у дитинстві та юності, хто надихнув на вибір професії? Пригадуєте той час, коли остаточно збагнули, що медицина – це ваше покликання?

– Мені надзвичайно пощастило з родиною. Саме тут я побачив і відчув справжню християнську любов. Я зростаю у ній! Спочатку мене виховували в Івано-Франківську дідусь і бабуся по батьковій лінії, потім – батьки, які після закінчення Івано-Франківського медичного університету поїхали працювати в Турійськ на Волині. Перша сім'я – священнича, друга – лікарська. Саме вони вплинули на прийняття двох моїх доленосних рішень.

Перші уявлення про хірургію – це, звісно, від батька Любомира Дмитровича, лікаря-хірурга районної лікарні з майже 50-річним стажем. Я бачив, як тато оперує, і вже з доволі юних літ чітко вирішив для себе, що хочу стати хірургом та допомагати людям, як це робив він.

– Ви навчалися в Тернопільському медінституті, нині – національному медичному університеті ім. Івана Горбачевського. Які ваші найкращі спогади зі студентського життя? Що нині пов'язує з рідним університетом?

– Тернопільський медичний університет – це моя альма-матер. Чудові студентські роки були для мене справді дуже потужними роками навчання: більшу частину свого перебування в Тернополі я провів у читальній залі, конспектуючи прочитане та відділяючи головне від другорядного. Коли вчишся саме у такому форматі, вибудовуючи логічну послідовність отримання й потім використання знань, у тебе формується хороший фундамент, що потім не потребує повторювань усіх базових предметів.

З особливою теплотою у серці згадую, на жаль, нині покійного

За роки власної медичної кар'єри відомий український пластичний та реконструктивний хірург Ростислав Валіхновський зробив майже 15 тисяч операцій, що докорінно змінили не лише зовнішність, а й життя людей. Він – засновник і керівник Інституту хірургії Valikhnovski Surgery Institute в Києві з 1998 року. Кандидат медичних наук. Заслужений лікар України. Віце-президент Всеукраїнської асоціації пластичних, реконструктивних та естетичних хірургів (ВАПРЕХ). Громадський діяч. Із серпня 2020 року – священик.

За результатами роботи та відгуками пацієнтів пана Ростислава визнали одним з кращих хірургів Східної Європи. Пишаємося, що він – «золотий» випускник нашого університету.

професора Ярослава Івановича Гонського, який дуже багато доклався до мого становлення. Для мене він – легендарна людина, яка є прикладом і патріотизму, і надзвичайно високого професіоналізму. Безмежно вдячний також моїм першим вчителям у хірургії Ігорю Івановичу Басистюку та Ігорю Яковичу Дзюбановському, які благословили мій шлях у хірургії та навчили її азів.

Нині з рідним університетом передусім пов'язує постійна участь у всіх конференціях і конгресах, що проводять на його базі. Завжди з величезним задоволенням і цікавістю відгукуюся на кожне запрошення. Скажімо, нещодавно ми провели Zoom-конференцію з науковим товариством студентів ТНМУ. Отримав стільки цікавих запитань! Безмежно тішуся, що у стінах моєї альма-матер підрастає така талановита мудра молодь.

– Мабуть, у вас уже сотні разів запитували, чому ж ви зупинили вибір саме на пластичній хірургії?

– Це справді цікава історія, яка заслуговує на те, щоб її повторювати. Вона є свідченням того, як, здавалося б, звичайна випадковість може вплинути на життя людини. Хоча насправді ми ж розуміємо, що випадковостей не буває. Отож я тоді навчався десь у третьому-четвертому класі й дуже любив дивитися польське телебачення. Ми, нагадаю, жили на Волині, де воно було доступне й у радянські часи. Саме на польському телебаченні я вперше побачив австралійський серіал «Повернення в Едем». Його головна героїня Стефані (дуже

гарна дівчина) потрапляє в пащу крокодила, який нівечить її. Згодом пластичний хірург відновлює її зовнішність і повертає колишню красу. І ось саме цей період трансформації, коли вона знімає пов'язку з обличчя та стає цілковито іншою людиною, надзвичайно вразив мене та закарбувався у серці. Потім так життя склалося, що я цілковито зану-

рився в цю професію. Завдяки програмі обміну студентами майже рік стажувався в Канаді, де навчався тонкощів пластичної, реконструктивної хірургії.

– У вас був шанс і, мабуть, не один залишитися за кордоном?

– Так, у США я склав чи не всі іспити на нострифікацію диплома, але не зміг стати емігрантом. Тяжіння до рідних коренів перевищило все. Більше до цього питання ніколи не повертався, бо вже тоді, у 25 років, раз і на-

завжди збагнув, що зможу жити та працювати лише в рідній Україні. Тож повернувся додому, незважаючи на дуже спокусливі пропозиції від мого канадського вчителя бути співвласником і керуючим великої мережі клінік. Натомість на зароблені кошти 1998 року відкрив власну «Клініку Валіхновського», в одній особі був її засновником, директором і головним хірургом. Досвід, отриманий у Канаді, повернувся сторицею. Медичний кабінет у Києві поступово переріс на пів поверху, потім на поверх, крило, власний операційний блок, врешті – у повноцінну власну клініку, де працюю з братом Тарасом, теж хірургом, і потужною командою професіоналів-однодумців.

– Якими досягненнями Інституту хірургії Valikhnovski Surgery Institute особливо пишаєтесь?

– Це велика радість – займатися тим, що любиш! Ми щодня допомагаємо дорослим і дітям, які мають вади тіла – вроджені та набуті. Якщо ці вади є непосильним тягарем, тобто через них людина не може адаптуватися у суспільстві, знайти роботу, зреалізуватися в сім'ї, побудувати гармонійні стосунки, то тоді вона приходить до Інституту хірургії Valikhnovski Surgery Institute, де докладаємо максимум зусиль, щоб цю ваду виправити. У сучасному світі серед більшості склалося дещо викривлене сприйняття пластичної хірургії. Я ж переконаний, що основна її функція – реконструктивна. Реконструктивна хірургія покликана допомагати людям, рятувати життя, а не перекроювати тіло за примхами моди. Вона дає можливість виправляти вроджені вади (зокрема, це вовча паща й заяча губа, анотія та інші) й набуті дефекти (наслідки травм різного походження, опіків, пухлинні ураження, ожиріння, реконструктивна пластика носа, коли через значний дефект носової перетинки людина не може дихати, і т. д.).

Багато часу й сил ми вклали у телевізійні медичні проекти з каналами «1+1», СТБ, «Інтер», ТРК «Україна», в рамках яких на добродійній основі провели майже двісті хірургічних втручань

і зуміли допомогти людям з дуже складними випадками. Знаємо, що про благодійність не треба мовити публічно, але водночас є потреба пропагувати таку поведінку, щоб інші бачили та брали приклад. Зокрема, приємно відзначити, що до цих проектів долучилися вже десятки клінік, які допомагають нужденним людям.

Наша клініка вперше в історії охорони здоров'я України стала партнером проекту Discovery Channel – програми Body Bizarre, завдяки чому роботу українських хірургів, їхні можливості та потенціал змогли побачити майже два мільярди глядачів з різних куточків світу.

Щороку до нас з гуманітарною місією приїжджають фахівці Гарвардської медичної школи, разом оперуємо діток від місяця й старших з вадами щелепно-лицевої зони. Варто згадати також і допомогу воїнам АТО. З братом, з яким разом керуємо нашою установою, вирішили 30 відсотків від прибутків клініки спрямовувати на добродійні операції. Колектив підтримав нас. Саме цим ми й найбільше пишаємося – що можемо допомагати людям та отримувати від цього радість.

– Яким чином добираєте кадри у вашу клініку? Як передаєте власний досвід її працівникам? Яка філософія вашого колективу?

– Філософія проста та чітка: «Наша команда адаптована до вирішення найскладніших медичних завдань». У нашому колективі – висококваліфіковані дипломовані фахівці, які мають міжнародні сертифікати та пройшли наукову й клінічну практику в провідних медичних центрах світу. У стандартах своєї діяльності стараємося рівнятися на Stanford University, Harvard Medical School, Університетську клініку у Фрайбурзі, Royal College of Surgeons of England.

І надалі безперервно вчуся: читаю аудіокнижки, підручники з хірургії, наукову літературу, переглядаю відеоресурси, інтернет. Беру також участь у семінарах і симпозиумах за кордоном, проводжу спільні операції з лікарями з інших країн. Після повернення ділюся всією інформацією з колегами. Зокрема, в нас є наукова панель для обміну досвідом і інформацією – Kyiv Global Surgery Congress. Це глобальний конгрес з хірургії, що збирає найкращих хірургів не лише з Європи, а й усього світу. Коронавірус обмежив наші зустрічі, та, сподіваюся, що незабаром все відновиться.

(Продовження на стор. 3)

Ростислав ВАЛІХНОВСЬКИЙ

ЗНАНЕ ІМ'Я

РОСТИСЛАВ ВАЛІХНОВСЬКИЙ: «І ХІРУРГІЯ, І СВЯЩЕНСТВО – ДЛЯ МЕНЕ ДУЖЕ ВАЖЛИВІ ГЛИБИННІ РЕЧІ, ПОВ'ЯЗАНІ З ІСТОРІЄЮ НАШОЇ РОДИНИ»

(Закінчення. Поч. на стор. 2)

– Робота хірурга вимагає неабиякої фізичної підготовки та психологічної витримки. Як готуетесь до кожної операції?

– Так, хірургія – дуже складна праця. Якщо її не любити, просто не в змозі буде вистояти 5-7 годин щодня. З віком дедалі більше усвідомлюю, що треба займатися власним здоров'ям фізичним і насамперед духовним. Це надзвичайно важливо! Завжди кажу своїм пацієнтам і повторюю сам собі: якщо плюндруватимемо власне здоров'я, то будемо цим висловлювати неповагу до Творця. Ми ж усі добре розуміємо, що можемо впливати на стан власного здоров'я вправами фізичної культури, посту й розумного здорового харчування. Але не фанатично, коли здоровий спосіб життя стає ідолом. У жодному випадку! Помірковано. Завжди в усьому має бути золота середина, баланс. Цього й намагаюся дотримуватися.

А ще важливіше – духовне здоров'я. Якщо будемо духовно здоровими – то й фізично значно сильнішими. Перед кожною операцією я, звичайно, звертаюся до Бога, осяваю хресним знаменням і пацієнта, і себе. Впевнений, що з допомогою молитви ми допомагаємо людям швидше зцілитися.

– Уже майже рік ви – не лише лікар, а й священник. Як прийшли до розуміння того, що можете взяти на себе таку місію?

– Це велика радість і відповідальність. Розумів, що це дуже непросто у сучасному світі, але відчув, що Господь дає мені на це сили. Я б не був таким успішним Валіхновським, як би не воля Божа. Завжди повторюю: все це – не мої заслуги.

Моя родина – священницька. Дідусь Дмитро Семенович Валіхновський – православний душпастир на Прикарпатті, прожив 96 років, з яких 69 років служив священником. Я дуже багато почерпнув від нього в дитинстві. Він брав мене до вітваря, молився зі мною, причащав. Це була така радість дитинства, коли я не чув жодного поганого слова, а бачив лише любов від дідуся та бабусі – і до мене, і між собою. Такі святі добрі християнські стосунки. І ось те зерно, яке дідусь посіяв у дитинстві, проросло таким чином. Тож свого часу я закінчив Київську духовну семінарію, а через роки прийняв сан священника. Не проводжу жодних аналогій, просто хочу навести яскравий приклад поєднання лікаря та священника – Лука Войно-Ясенецький. Це відомий професор, хірург, він же влади-

ка, єпископ, який поєднав у своєму житті ці дві професії. Він оперував хворих і служив у святій Церкві, звершував Літургії. Його портрет висить у моєму робочому кабінеті, я завжди звертаюся до нього, особливо перед операціями, прошу допомоги, підказки.

– Як сприйняли ваше рішення стати священником рідні та колеги?

– Родина з великим хвилюванням і побоюваннями, чи вдасться мені поєднувати служіння в церкві з великим обсягом роботи в клініці. Йдеться ж не лише про складні операції щодня, а й виплату заробітної платні, податки, платежі, техніку... Багато роботи й відповідальності, зобов'язань. І це вже триває 23 роки. Кожен цей елемент – неабияка праця, для якої потрібна сила. Сили ж ідуть від кого? Власними силами мені точно вдалося б не дуже багато. Від усвідомлення того, що Господь дасть сили й на більше, хвилювання за мене у родині перемінилися на спокій. А в клініці сприйняли з великою повагою. Дехто підходить з проханням благословення. І хірургія, і священство – для мене дуже важливі глибинні речі, пов'язані з історією нашої родини. Я продовжую родинні справи, і це зігріває мою душу.

– Чи хотіли б, аби ваша донька теж обрала медицину?

– Марії нещодавно виповнилося 12 років, і вона справді мріє стати лікарем, як її мама й тато, а ще має хист до малювання. Звісно, я з дружиною Катериною підтримуємо її прагнення.

– Широ дякую за розмову. І на завершення – що хотіли б порадити та побажати молодим колегам з ТНМУ, які вирішили присвятити власне життя медицині?

– Радив би студентам багато читати – і фахової літератури, і духовної. Але лише добротної, якісної. Нині маємо просто шквал різноманітної інформації, яку просто неможливо опрацювати, та й це не потрібно. В цій ситуації дуже важливо вміти відрізнити зерно від полови, брати те, що наповнює, а не спустошує.

Раджу також обов'язково скористатися можливостями стажування за кордоном. Поїхати туди, набратися досвіду, а потім, дослухаючись до слів нашого великого Тараса «і чужого научайтесь, й свого не цурайтесь», повернутися додому та будувати нову Україну – такою сильною, якою вимріяли її ми й наші батьки. Нехай у вас все здійсниться!

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА

ТНМУ – СПІВЗАСНОВНИК ЄВРАЗІЙСЬКОГО АЛЬЯНСУ З ГЛОБАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

25 червня Тернопільський національний медичний університет імені І. Горбачевського став одним з засновників Євразійського альянсу з глобального здоров'я, важливими завданнями якого є нарощування потужностей академічного та наукового потенціалу учасників цього альянсу. Рівноправними партнерами ТНМУ у створенні цього альянсу є Києво-Могилянська академія, а також університети та заклади громадського й глобального здоров'я Німеччини, Норвегії, Грузії, Казахстану.

Ця важлива для розвитку системи громадського здоров'я в Україні та інтеграції України в міжнародні організації громадського та глобального здоров'я подія відбулася завдяки активній участі ТНМУ в ЕРАЗМУС+ проєкті «Building Academic Capacity in Global Health in the Eastern Europe-Central Asia Region (BACE)» («Нарощування академічних можливостей у галузі глобального здоров'я в регіоні Східна Європа-Центральна Азія»), який спрямований на створення або модернізацію освітніх програм у галузі охорони здоров'я та навколишнього середовища, модернізацію врядування закладів вищої освіти й сприятиме зміцненню зв'язків між ЗВО України та інших країн Євразійського континенту й світу. На першому установчому засіданні Євразійського альянсу з глобального здоров'я ректора

стерської програми та випуску перших магістрів «Громадського здоров'я», введення навчальної дисципліни з глобального здоров'я до цієї програ-

Під час обговорення установчих документів альянсу було підкреслено, що наразі більшість країн Євразійського континенту не мають встановленої глобальної ролі в галузі охорони здоров'я на світовій арені, а також не розробили глобальних академічних центрів охорони здоров'я для генерування та розповсюдження знань про глобальні виклики й рішення в галузі охорони здоров'я.

Зазначено також, що пандемія COVID-19 показала, наскільки неготовим був світ до ефективного вирішення глобальних проблем охорони здоров'я. Ці виклики вимагають співпраці спільних зусиль на міжнародному рівні. Це обумовлює необхідність створення спільної платформи

Ректор ТНМУ, професор, член правління Євразійського альянсу з глобального здоров'я Михайло КОРДА

ми, а також окреслив перспективи розвитку наукового та освітнього потенціалу нашого університету в галузі громадського та глобального здоров'я завдяки членству в Євразійському альянсі з глобального здоров'я та участі в ЕРАЗМУС+ проєкті «Нарощування академічних можливостей у галузі глобального здоров'я в регіоні Східна Європа-Центральна Азія».

У цьому засіданні співзасновників Євразійського альянсу з глобального здоров'я, присвяченому обговоренню та затвердженню концепції альянсу й угоди між організаціями-членами альянсу, від ТНМУ взяла участь також проректор з науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай та завідувачка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ТНМУ, професорка Ганна Сатурська.

Представники від усіх організацій-членів альянсу обговорювали питання, пов'язані зі ситуацією в країнах щодо захворюваності та вакцинації проти коронавірусної хвороби COVID-19, спричиненої вірусом SARS-CoV-2, можливості та шляхи оперативного реагування й контролю епідемії в країнах-учасниках проєкту. Про ситуацію в Україні з цього питання доповіла професорка ТНМУ Ганна Сатурська.

Представники від Бергенського університету, Норвегія, Бенте Моен та Інституту глобального здоров'я, Грузія, Георгій Шакарішвілі детальніше розповіли про концепцію та статут Євразійського альянсу з глобального здоров'я.

для академічних установ євразійського регіону, яка може допомогти цим країнам підвищити свою професійну компетентність у галузі глобальної охорони здоров'я, щоб міцно утвердитися на світовій арені.

Голова правління Євразійського альянсу з глобального здоров'я, професор Олаф ХОРСТИК (Німеччина)

Після обговорення концепції альянсу, статуту та угоди між організаціями-членами консорціуму представника від Гейдельберзького інституту глобального здоров'я (Німеччина), проф. Олафа Хорстика обрали головою правління Євразійського альянсу з глобального здоров'я.

Координатор проєкту Джаміла Набієва, представник Гейдельберзького інституту глобального здоров'я (Німеччина), висловила підтримку створення альянсу та доповіла про подальші плани щодо участі в ЕРАЗМУС+ проєкті «Building Academic Capacity in Global Health in the Eastern Europe-Central Asia Region (BACE)» («Нарощування академічних можливостей у галузі глобального здоров'я в регіоні Східна Європа-Центральна Азія»).

Пресслужба ТНМУ

Координатор проєкту Джаміла НАБІЄВА (Німеччина)

ТНМУ, професора Михайла Корду було обрано членом правління Євразійського альянсу з глобального здоров'я.

У своїй промові ректор ТНМУ, професор Михайло Корда схвально оцінив концепцію та статут Євразійського альянсу з глобального здоров'я, наголосив на успіхах ТНМУ в цій сфері – успішному започаткуванню

До когорти висококваліфікованих фахівців, які зробили вагомий внесок у розвиток медичної науки й практичної медицини та здобули щирю повагу й заслужене визнання колег і всієї громадськості, належить кандидат медичних наук, доцентка кафедри внутрішньої медицини №1 ТНМУ, лікарка-кардіологиня вищої категорії Людмила Радецька. Сьогодні Людмила Володимирівна – гість нашої «Вітальні».

«МАМА ДУЖЕ ХОТІЛА, ЩОБ ХТОСЬ З ЇЇ ДОНЬОК СТАВ ЛІКАРКОЮ»

– Людмила Володимирівно, в медицині ви вже 32 роки. Як усе починалося? Де минуло ваше дитинство й шкільні роки?

– Так, понад 30 років присвячено лікарському фаху... Це великий відтинок часу. Можна сказати, ціле життя... Я народилася у селі Смиківці, що поблизу Тернополя, закінчила Великобірківську середню школу. Вчилася на «відмінно», але до золотої медалі не дотягнула – в шкільному атестаті виявилася одна «четвірка». З креслення. Хоча цю дисципліну я любила та знала, як і всі точні науки. Улюбленими уроками для мене та двох моїх сестер були уроки математики. Зокрема, непересічний талант до математичних наук і суміжних дисциплін мала старша сестра, яка була улюбленицею учителів,

Людмила РАДЕЦЬКА на першому курсі під час занять з анатомії (1983 р.)

особливо вчительки математики, яка викладала й креслення. Не знаю, чому, але коли й у мене ця вчителька проводила уроки, то вважала, що це сестра допомагає мені робити домашні завдання та ставила мені за роботи «четвірки». Принести додому «четвірку» було найгіршим вчинком, бо батькам потрібні були лише «п'ятірки», особливо мамі. До слова, обидві мої сестри закінчили Тернопільський політехнічний інститут. Старша Тетяна вже 20 років працює у США. Вона – інженерка-конструкторка в компанії, що виконує замовлення НАСА. Молодша Ліля – викладачка Технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя.

– Коли збагнули, що медицина – ваше покликання? І як у ваше життя увійшов ТНМУ?

– Усе було досить нетрадиційно. Я не мріяла про медицину з дитинства, батьки не були медиками, мали інший фах. Тато працював головним інженером колгоспу, мама – завідувачкою дитячого садка. Але мама дуже

хотіла, щоб хтось з її доньок став лікаркою. Я ж мріяла бути вчителькою, як, напевне, більшість моїх однолітків, бо ця професія зрозуміла з дитинства: вчителі постійно були з нами. Але співчуття до хворих, слабких, особливо до стареньких немічних людей, завжди було мені притаманне. Тому, вступаючи до ТНМУ (на той час – Тернопільського медичного інституту), була впевнена, що роблю правильний вибір.

– Які події та зустрічі зрештою у пам'яті найчастіше зі студентських років?

– Як і більшість з нас, напевне, студентські роки згадую як найкращі роки життя. Хоча вчитися в медичному виші – важко. Працювати потрібно було систематично, кожен день, бо якщо пропустиш хоч одну тему – наздоганяти буде ще складніше. Але спогади про студентство – радісні. Моя академічна 12 група 1989 року випуску була дуже дружна, згуртована. Разом зі мною навчалися старші хлопці, які пройшли службу в армії, навчання на підготовчому відділенні, медичних училищах... Розважливі, зрілі, з життєвим досвідом, вони завжди присутні у спогадах про мою студентську юність. У групі панувала дуже гарна, позитивна атмосфера. Ми святкували дні народження кожного,

допомагали одне одному під час сесій, на заняттях... Після університету більшість випускників роз'їхалися на роботу в різні куточки України, але підтримуємо стосунки й зустрічаємося завжди з радістю. Моїми однокурсниками, зокрема, є професори Василь Зопча, Олег Слабий, Світлана Сміян, кандидати медичних наук Михайло Гаврилюк, Роман Свистун, Ірина Маланчин, Марія Кінаш. Відомі, досвідчені фахівці, талановиті науковці й педагоги, доброзичливі, з щирою душею люди. Тішуся, що зустрів їх на своєму життєвому шляху.

«ШЛЯХ ДО КАРДІОЛОГІЇ ТА ВИКЛАДАЦЬКОЇ ПРАЦІ БУВ НЕПРОСТИМ»

– 1989 року ви закінчили ТНМУ (на той час – медінститут) за спеціальністю «Лікувальна справа». Коли визначилися з майбутньою лікарсь-

Доцентка Людмила РАДЕЦЬКА:

кою спеціальністю та чому обрали саме кардіологію? Як відбувалося ваше професійне становлення та кого вважаєте своїм наставником – у житті, науці...

– Шлях до кардіології та викладацької праці в університеті був непростим. Після закінчення вишу працювала в медичному училищі ім. І. Мухіна та у 5-ій поліклініці міста Кіровограда (нині – Кропивницький). Робота, люди – все мені подобалося. Чоловік обіймав посаду головного інженера в обласному управлінні водного господарства з перспективою стати начальником управління. Проте батьки хотіли, щоб ми жили ближче, тож я, без надії на успіх, подала документи до клінічної ординатури альма-матер. Вступила й попросилася на кафедру шпитальної терапії до мого улюбленого викладача – професора Петра Петровича Кузіва. Чесно кажучи, на це інтерв'ю погодилася з метою висловити свою безмежну вдячність тим дивовижним людям, які були та завжди будуть особливими в моєму житті, яким я можу низько поклонитися. Бо не знаю, де була б і, що важливіше, якою я була б, якби не Петро Петрович. Професор і Людина з великої літери, він усіх своїх учнів навчав не лише медичній науці й лікарській майстерності, а й чуйному ставленню до хворих і немічних, просто – людяності. Ось один з випадків, що закарбувався в пам'яті. Пацієнтка – худенька жінка.

Людмила РАДЕЦЬКА з одногрупниками (1984 р.)

На прийомі вона попросила професора Кузіва призначити їй лікування методом розвантажувально-дієтичної терапії (голодування), бо не мала грошей на лікування медикаментозне. Професор змахнув плечима, вийняв з кишені гроші та, відвівши пацієнтку вбік, щоб та не почувалася ніяково перед присутніми в кабінеті, поклав гроші їй у сумку. «Метод розвантажувально-дієтичної терапії вам наразі не дуже годиться», – сказав Петро Петрович. «Полікуйтеся медикаментозно, а тоді приходьте».

Про щирість і щедрість світлої душі професора свідчило також його дуже ввічливе, доброзичливе ставлення до медперсоналу. Медсестри, санітарки його любили й поважали. Клінічні ж обходи професора П.П. Кузіва та доцентів кафедри в кардіологічному, ревматологічному, терапевтичному відділеннях були чудовою школою для лікарів-інтернів. Про найцікавіші клінічні випадки я розповідаю студентам і нині. Значний вплив на мене мав і приклад доцентки Надії Зеновіївни Яреми – чудової, талановитої лікарки та науковця, прекрасної діагностини. Хай ці слова будуть словами найщирішої подяки колегам за підтримку та сприяння в моєму професійному зростанні!

Вступивши до аспірантури, я почала працювати над кандидатською дисертацією на тему: «Ефективність розвантажувально-дієтичної терапії в поєднанні з гірудотерапією у хворих на ішемічну хворобу серця» за спеціальністю «внутрішні хвороби». Обрала її, зважаючи на наукову новизну та актуальність тематики розвантажувально-дієтичної терапії. Відтак кардіологія стала мені близькою. Мені здається, що вона схожа на математику – точна, чітка, логічна.

Інший професор, який є для мене прикладом, – доктор медичних наук, заслужений діяч науки та техніки України Микола Іванович Швед. Працюючи 15 років викладачем кафедри внутрішньої медицини №1 на базі кардіологічного відділення

Тернопільської університетської лікарні під керівництвом професора М.І. Шведа, а пізніше й професорки Н.І. Яреми, я здобула фахові знання та величезний практичний досвід роботи як лікарка-кардіологиня. Обходи, лікарські «п'ятихвилинки», огляди хворих, розгляд складних клінічних випадків – це потужна фахова школа. Професор М.І. Швед був дуже вимогливим, на його обходах про хворобу, про недужого мусили знати все. Що ж до цікавих клінічних випадків, то їх не злічити. Зокрема, протягом багатьох років були й термінові вильоти санавіацією. Тому на заняттях мені легко зацікавити студентів прикладами з лікарської практики.

Серед дорогих мені людей, яким хочу висловити щирю вдячність, і тодішній проректор з наукової роботи, професор, академік НАМН України Михайло Антонович Андрейчин. З вдячністю згадую також акаде-

Людмила РАДЕЦЬКА з донькою Ілоною (1998 р.)

міка Тернопільської політехніки Степана Григоровича Нагорняка. Завжди пам'ятатиму їхню допомогу й сприяння мені в роботі та в житті.

– 1999 року ви захистили кандидатську дисертацію, 2018-го вам присвоєно вчене звання доцентки. Ви також є кураторкою об'єднаного відділення терапевтичного профілю Тернопільської центральної районної лікарні – однієї з клінічних баз кафедри внутрішньої медицини №1 ТНМУ. Тут впроваджено чимало нових методів діагностики та лікування. Про вагомий результати наукових досліджень кафедри свідчать авторські свідоцтва на винаходи та патенти. Скільки їх загалом?

– Маю понад 150 наукових праць, з них п'ять – опубліковані в закордонних виданнях, три патенти. Я також є співавтором чотирьох підручників і трьох монографій.

«КАРДІОЛОГІЯ – НАУКА ТОЧНА, ЧІТКА, ЛОГІЧНА»

– Які ваші наукові пріоритети? Що особливо цікавить вас як лікарку та науковця?

– Робота в Тернопільській центральній районній лікарні стала додатковим стимулом для професійного зростання. Бо в університетській лікарні, де багато професорів, доцентів, працюєш у команді й інформація сама тебе знаходить. У районного лікувального закладу – свої особливості. За тобою уважно спостерігають, оцінюють твої професійні та людські якості, й немає поруч професора, з яким можна порадитися, як правильніше діяти в тому чи іншому випадку. Звичайно, завжди можна отримати пораду телефоном, але саме ти несеш відповідальність за результат лікування хворого. Це стимулює постійно підвищувати рівень своїх професійних знань, не зупинятися на тому, що знаєш, стежити за змінами та новими рекомендаціями в галузі охорони

Людмила РАДЕЦЬКА на обході у Тернопільській ЦРЛ (2020 р.)

здоров'я. Додам, що колектив Тернопільської центральної районної лікарні – високопрофесійний, тут чудові досвідчені лікарі й робота закладу добре організована.

– Над чим працюєте тепер? Що сприяє продуктивній роботі?

– Уже понад рік живемо в умовах пандемії коронавірусу. Інфекція виявилася підступною й, як стало зрозуміло останнім часом, прийшла всерйоз і надовго. Тож зараз, як і мої колеги – лікарі, науковці, особливу увагу приділяю особливостям ураження організму коронавірусом, постковідному синдрому. Нещодавно виявили, що легені є не органом-мішенню, а органом-господарем. Рецептори, де вірус імплантується та закріплюється в тілі, знаходяться не лише в легенях, але й у серці, внутрішній стінці судин, тонкому кишківнику, нирках, нервових клітинах. Тому мені як кардіологині доводиться мати справу з захворюваннями серця при ковіді – міокардитами з різними проявами. Загалом цікавлюся різними досягненнями в медицині. Люблю дискутувати зі своїм племінни-

Людмила РАДЕЦЬКА з працівниками кафедри внутрішньої медицини №1 під час проведення Всеукраїнської олімпіади з ендокринології (2019 р.)

ком, який завершує дисертацію в Колумбійському університеті (Нью-Йорк). Юрій – біохімік, один з дев'яти найкращих студентів, яким призначили державну стипендію та які обирали собі виш (приміром, Стенфорд, Принстон та якийсь інший відомий університет) для наукової роботи. Племінник працює над проблемою нейродегенеративних змін у гловному мозку при різних хворобах, тому обрав Колумбійський університет, де ці питання вивчають найгрунтовніше. Я була в нього в університеті, лабораторії. Враження неймовірні. Моя племінниця Людмила закінчує медичну школу. Ми багато спілкуємося з нею та її чоловіком – лікарем загальної практики про організацію навчання у США. Тішуся, що моя донька теж обрала медицину як фах.

Ілона працює лікаркою-рентгенологинею в Івано-Франківську, закінчила клінічну ординатуру й у 27 років стала міським рентгенологом. Моя донька – моя гордість. Пишаюся її успіхами.

– Чи є у вас талановиті учні?

– П'ять років я є куратором наукового гуртка на кафедрі. З гуртківцями проводимо цікаві тематичні засідання, займаємося науковою роботою. Наші студенти є призерами Міжнародного медичного конгресу студентів і молодих вчених, зокрема, призерами цьо-

Людмила РАДЕЦЬКА з інтернами Юлією ГАЛАЙКО та Анастасією БРИК у терапевтичному відділенні Тернопільської ЦРЛ (2021 р.)

горінного форуму, що відбувся 12-14 квітня. Троє гуртківців представили власні доповіді у секції «Внутрішні хвороби» та стали переможцями.

«НА СВОЄМУ МІСЦІ МАЄМО РОБИТИ ВСЕ ДОБРЕ, ЯКІСНО, ВІДПОВІДАЛЬНО»

– Лікарська, викладацька, наукова робота потребує багато життєвих сил, енергії. Що є джерелом вашої працездатності?

– Просто люблю свою роботу, студентів, хворих. Ціную й поважаю колектив кафедри внутрішньої медицини №1. Підтримка та прихильність колег додає сили. У кожного з них чогось навчаюся. І у хворих теж. Іноді, коли важко, згадую одну пацієнтку віком за 80 років, з важкою серцевою недостатністю, значним дилатаційним синдромом. Звернула увагу на її руки – великі, як чоловічі, чорні, спрацьовані. Раджу не виконувати важку працю, а вона зі смутком відповідає: «Я дуже люблю роботу». Не можу сказати такого про себе й поважаю таких людей.

– Який відпочинок вважаєте оптимальним? Що слухаєте, дивитесь, читаете вільної години?

– Зараз усі подорожують. Я теж побувала у США, Франції, Німеччині, Польщі, але не скажу, що активний відпочинок як різновид дозвілля в пріоритеті. Люблю бути вдома, з родиною, з онуком, яким дуже тішуся та якого хотіла б багато чому навчити та чимало йому передати з того, що знаю. Дуже люблю читати. В різні періоди життя мала різні вподобання. Був час, коли превалювала наукова література, іншим разом – духовна, після Революції Гідності зріс інтерес до політики. Вболіваю за Україну, безмежно люблю її, читаю та цікавлюся всім, що стосується

політичного життя. Вважаю, що як викладачі та лікарі маємо бути прикладом для студентів і пацієнтів навіть у цих питаннях. Шкода, що молодь мало цікавиться політичним життям країни, мабуть, тому так важко й довго долаємо проблеми, що заважають Україні рухатися вперед. Молоді люди хочуть усього й зразу, але мало хто задумується, як змінилося наше життя після революції. Ми відчували волю, стали сміливіше висловлювати власні думки, почали відстоювати свої права. Зокрема, це відчутно й на прикладі нашого університету, де відбу-

ми приятелями. Задушевна розмова за келихом доброго вина допомагає ефективно розв'язувати всі проблеми.

– Яких основних правил дотримуетесь в житті?

– Стараюся не змінювати світ і тих, хто поруч, а радше – себе. Щоправда, не завжди успішно, легко та швидко це вдається. Але якщо працювати над якоюсь своєю хвилюючою, то з часом її можна здолати. Знаю чітко: на своєму місці маємо робити все добре, якісно, відповідально. Я лікарка й моє покликання – допомагати людям. А як викладачка стараюся передати власні

Людмила РАДЕЦЬКА з колегами під час роботи в кардіологічному відділенні Тернопільської університетської лікарні

лися вільні вибори очільника вишу, де діють демократичні засади управління університетом і ніхто не боїться висловлювати власні міркування.

Пандемія, карантин дещо змінили звичний ритм життя й уподобання, ми більше часу проводили вдома. Тож донька запропонувала прочитати дещо із сучасної української літератури.

знання, вміння та практичний досвід студентам. Навчаючи – вчуся сама, щоб бути сучасною, діджиталізованою. Коли любий свою роботу – працюєш плідно. Я ж свою роботу люблю.

– Що найбільше цінуєте в людях?

– Порядність і людяність.

– Розкажіть про родинні традиції і ваші улюблені свята. Що любите дарувати та які подарунки особливо розчулюють вас?

– У родині дотримуємося батьківських традицій. Великдень, Різдво, Зелені свята, День Незалежності України, власні дні народження – улюблені свята. Люблю передсвяткові приготування, стараюся готувати ті самі страви, які пригадую з дитинства. Спогади про Святий вечір в нашій сім'ї чи свято Воскресіння Христового є найтеплішими й найяскравішими. Хоч і нове невпинно входить у життя, але дуже хочу, щоб внуки зберегли родинні традиції. Обираючи подарунок, враховую смаки та уподобання людини, щоб підібрати те, що вона любить. Мене ж подарунки й побажання колег завжди розчулюють.

– Ваше життєве чи професійне кредо, улюблена цитата чи афоризм?

– Якщо питаєте колег на кафедрі про моє кредо, вони підтвердять, що в усіх випадках я люблю казати: «Все буде добре!» Але не цим правилом керуюся в житті. Завжди пам'ятаю слова мого Вчителя, професора П.П. Кузіва: молися й трудися, все інше за тебе зробить Бог. Саме віра та допомога Божа дають можливість усе здолати. Й моє життя – цьому підтвердження.

– Що робить вас щасливою людиною?

– Господь, сім'я, робота.

Лідія ХМІЛЯР

Людмила РАДЕЦЬКА на практичному занятті зі студентами (2019 р.)

Мені подобається творчість Любка Дереша, Люко Дашвар, але найулюбленіший автор – Софія Андрухович. Її бестселер «Фелікс Австрія» читався на одному подиху.

«ВІРА ТА ДОПОМОГА БОЖА ДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ УСЕ ЗДОЛАТИ»

– Де зазвичай проводите відпустку?

– Найбільше люблю море.

– Найкращі ліки від поганого настрою?

– Спілкування з близькими людьми: рідними, друзями, колегами з кафедри, інститутськи-

«ВІРИМО, ЩО ПІДЕТЕ СВОЇМ ЖИТТЄВИМ ШЛЯХОМ ВПЕВНЕНО Й ТВЕРДО»

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

Ваші батьки й сьогодні прийшли сюди, щоб вас підтримати. Впродовж навчання вони були вашою опорою. Багато з них важко працювали, щоб дати вам медичну освіту. Вони раділи вашим успіхам і засмучувалися вашим невдачам. Можливо, для них це свято є більшим, аніж для вас. Низько вклоніться своїм батькам.

Дорогі батьки, щиро вітаємо вас зі святом. Ваші діти невдовзі почнуть незалежну трудову діяльність і ми впевнені, що зможете пишатися їхніми професійними успіхами. Тепер настає їхня черга допомагати вам.

Увесь цей час ви навчалися поруч з іноземними студентами. Зараз ви бачите сімнадцять прапорів інших країн. Це означає, що сьогодні дипломи отримають студенти, які приїхали на навчання із сімнадцяти країн. Вже за декілька днів вони поїдуть додому. Але, сподіваюся, вони пам'ятатимуть Україну і наш університет, а також стануть неофіційними дипломатами нашої Батьківщини.

Залишайтеся відчайдушними, залишайтеся мрійниками, мрійте навіть якщо іноді ці мрії утопічні, не прогинайтеся під обставинами, йдіть до успіхів – і ви підкорите цей світ. Досягайте великих успіхів, творіть добро! Бажаємо доброї долі, широкої життєвої дороги. Нехай Господь допомагає вам у професійній діяльності. Слава випускникам Тернопільського національного медичного університету! Сла-

ва Україні!», – звернувся ректор ТНМУ Михайло Корда.

Привітав випускників голова Тернопільської облдержадміністрації Володимир Труш. У своїй промові він зазначив, що дипломи отримали майбутні професіонали. Він додав, що випускники Тернопільського медичного університету є одними з найкращих професіоналів-медиків у країні. Неодноразово вони отримували нагороди та відзнаки від Президента України, Кабінету Міністрів. Володимир Труш передав вітання від міністра охорони здоров'я, який планував бути присутнім на урочистій церемонії, але через брак часу в зв'язку з пандемією коронавірусної інфекції та щільним графіком не зміг цього зробити.

Очільник області вручив Михайлу Корді державну нагороду – орден «За заслуги» III ступеня, який було присвоєно ректорові ТНМУ згідно з Указом Президента України від 17 травня 2021 року «Про

відзначення державними нагородами України з нагоди Дня науки».

Почесну грамоту Кабінету Міністрів України отримали завідувач кафедри загальної хімії Григорій Загричук, доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Василь Качор, доцент кафедри гістології та ембріології Соломія Крамар.

«Молоді, перспективні, розумні, сповнені життєвої енергії та наснаги будувати Українську державу. Шановні випускники, майбутні медики, лікарі! Від імені голови та депутатського корпусу Тернопільської обласної ради вітаю вас з цим святом. Ви обрали благородний, але нелегкий шлях. Ви обрали шлях служіння людям! Адже медик – це одна з найвідповідальніших професій. Медик –

значно зросла цінність лікаря, тому ця професія стала ще важливішою.

Директорка департаменту охорони здоров'я ТОДА Ольга Ярмоленко подякувала випускникам ТНМУ за те, що вони обрали медицину. На її думку, треба бути справді відважною особистістю, щоб працювати в медичній галузі. Ольга Маркіянівна наголосила, що робота лікаря передбачає постійний розвиток і вміння бути чуйними.

Керівник відділу охорони здоров'я та медичного забезпечення ТМР Василь Даньчак привітав вчену раду та випускників ТНМУ з важливим святом. Він висловив впевненість у тому, що попереду в молодих людей нелегкий, але цікавий професійний шлях.

Наказ про присвоєння звання лікаря оголосив помічник проректора з науково-педагогічної роботи, доцент Григорій Загричук.

Дипломи з відзнакою вручив проректор з науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай. Їх отримали Оксана Велеган, Марія Гогой, Юлія Гупалюк, Дарія Калянська, Анна Комар, Олена Луй, Христина Пилип, Тетяна Болюхович, Богдан Рокун, Тетяна Стахів, Анастасія Трофимчук, Наталія Федорчук, Оксана Шевчук.

Дипломи випускникам вручив декан медичного факультету, професор Петро Лихацький.

Дипломи магістра «Громадського здоров'я» з відзнакою отримали Леонід Бицюра, Надія Гандзюк, Оксана Качмар, Наталія Лемук, Наталія Кравець, Віктор Репута, Ігор Стецюк, Надія Фарійон, Ірина Шишацька.

Наказ по стоматологічному факультету зачитала заступник декана, доцентка Людмила Пацкань.

Ректор ТНМУ, професор Михайло Корда вручив дипломи з відзнакою Соломії Ткачук, Богдані Пашук, Ярині Тильчак, Сніжані Ковенько.

Дипломи лікарів-стоматологів вручила декан стоматологічного факультету, доцентка Світлана Бойцанюк.

Наказ по фармацевтичному факультету оголосив заступник декана фармацевтичного факультету, доцент Ігор Бердей. Дипломи вручив декан фармацевтичного факультету, доцент Дмитро Коробко.

Наказ по навчально-науковому інституту медсестринства зачитала заступник директора, доцентка Світлана Даньчак.

Диплом парамедика з відзнакою отримала Аліна Томків.

Свої дипломи випускники одержали від директорки навчально-наукового інституту медсестринства, професорки Світлани Ястремської.

Наказ по факультету іноземних студентів зачитав заступник декана факультету іноземних студентів Михайло Фурдела. Дипломи вручив декан факультету іноземних студентів, професор Петро Сельський.

Після вручення дипломів випускники медичного, стоматологічного, фармацевтичного факультетів, факультету іноземних студентів і навчально-наукового інституту медсестринства прийняли присяги лікаря, провізора, парамедика та медичної сестри.

Присягу зачитали лікар Денис Онофрійчук і Варша Каш'яп.

Слова подяки від випускників університету висловили Юлія Бандрівська та Хуберт-Віктор Мікоша.

Вручення дипломів про вищу освіту – знакова подія для випускників медичного, стоматологічного, фармацевтичного факультетів, факультету іноземних студентів і навчально-наукового інституту медсестринства ТНМУ. Залишилися позаду студентські роки, попереду – початок професійної діяльності. Хвилювання переповнювало серця учасників урочистостей, але найщасливішими будуть, звичайно, випускники та їхні рідні, які прийшли розділити довгоочікувану радість зі своїми дітьми. Тож не втрималася, щоб не взяти кілька бліц-інтерв'ю.

Мухамед Сопхі, випускник стоматологічного факультету:

«Сьогодні особливо гарний день і свято – особливе. Дуже хвилююся. Потроху звикаю до думки, що навчання в медуніверситеті позаду, попереду – інтернатура, робота за фахом і це чудово. Дуже задоволений, що для отримання вищої медичної освіти обрав ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського. Тут є всі умови, щоб студенти здобули гарні знання, працюють високопрофесійні досвідчені викладачі. На навчання я приїхав з Єгипту й за п'ять років здобув омріяний лікарський фах, а ще – опанував українську мову й знайшов багато нових друзів. Удома на мене чекають батьки та дві старші сестри. В рідних – вища технічна освіта, а ж обрав медицину та щасливий, що здобув лікарський фах. Вдячний альма-матер за отримані знання й професійні навички».

Анастасія Барановська, випускниця медичного факультету: «Я тернополянка. В моїй родині лікарів не було, я – перша. З-поміж лікарських спеціальностей обрала дерматологію. Тішуся, що здобула вищу медичну освіту й хочу подякувати альма-матер за незабутні роки навчання».

Микола Герель закінчив стоматологічний факультет: «Родом я із села Судче Любешівського району Волинської області. П'ять років тому розпочав навчання в ТНМУ ім. Івана Горбачевського й ось – фініш. Студентське життя позаду. Я здобув якісну освіту та дякую викладачам альма-матер за отримані знання. Не скажу, що вчитися було легко, але результатом задоволенний. Диплом ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського – члена Європейської асоціації університетів – відкриває дорогу до успішної та перспективної праці у сфері медицини. Прагну досягти вершин професійної майстерності в хірургічній та терапевтичній стоматології. Хочу, щоб рідний університет мною пишався. На врочистостях з нагоди вручення диплома прийшов разом з друзями та коханою. Надія – студентка медичного факультету нашого університету. Навчатися в ТНМУ приїхала зі Львова».

Юлія Кондратюк, випускниця медичного факультету: «Шість років непростого навчання позаду, але попереду не менш важливий та відповідальний період післядип-

ломної підготовки. Інтернатуру проходитиму за спеціальністю «хірургія». Ця царина медицини мені найбільше до душі. Лікаркою хотіла стати з дитячих літ. Вдячна батькам, які підтримали мене в моєму прагненні та допомогли мрії здійснитися. Тато з мамою мешкають у селі Раславці Кременецького району. Ні в сім'ї, ні в нашій родині немає нікого, хто б працював у медичній галузі. Я буду перша. Навчатися в медичному університеті непросто, але труднощі не лякають, коли маєш чітку мету – стати гарним лікарем. Здолати шлях до цієї мети мені допомогла також підтримка чоловіка. Дмитро – фахівець в галузі фізики, але моє захоплення медициною він чудово розуміє. А ще пощастило з одногрупниками. Моя 604 студентська група – активна та дуже дружна. Всі роки навчання ми були мов одне ціле, допомагали одне одному, коли виникали якісь труднощі. Шлях до своєї мрії – стати лікарем є важким. Треба багато вчитися, опанувати практичні навички й загалом – бути відповідальним, зібраним, наполегливим. Висловлюю глибоку вдячність рідному університетові та викладачам за отримані знання й

практичні вміння – надійну основу для майбутньої професійної діяльності».

Владислав Кльоц закінчив стоматологічний факультет. Батьки випускника Віктор Анатолійович і Віра Михайлівна приїхали з Луцька, щоб розділити з сином радість свята. «Владислав – наша гордість. Своєю спеціальністю він обрав терапевтичну стоматологію й тепер, отримавши міцні знання, зможе реалізувати себе в професійній діяльності, а ми радітимемо синовим успіхам».

На Співоче поле в парку Національного відродження, де відбулися урочистості з нагоди вручення дипломів, прийшла й **дружна родина випускниці медичного факультету Анастасії Гайди:** батько Андрій Володимирович, мама Наталія Зіновіївна, бабуся Марія Василівна, прабабуся Софія Семенівна та десятирічна сестричка Дарія. «Сьогодні щасливий день для нас усіх. Тішимося, що Анастасія успішно закінчила ТНМУ ім. Івана Горбачевського. Здібна, працьовита, цілеспрямована, вона всі роки була успішною студенткою. Ми дуже задоволені її навчанням, – розповіла мати дівчини. – Медиків у нашій родині досі не було. В мене вища економічна освіта, моя мама теж закінчувала економічний університет. Анастасію ж зацікавила медицина. Поважаємо та пишаємося її вибором».

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Лідія ХМІЛЯР
Світлини Яніни ЧАЙКІВСЬКОЇ
та Шумаєля Кхана АТХАРА**

СВІТЛИЙ ШЛЯХ СВІТЛОЇ ЛЮДИНИ

Василь Васильович ФАЙФУРА, професор:

— Тих, хто прийшов в Тернопільський медичний інститут у 1960-х роках і надалі працюють, залишилися одиниці. Серед них — Юрій Іванович Бондаренко. Він — з лікарів першого випуску. Віддавши три роки практичній медицині, Юрій Іванович пройшов тривалий шлях від аспіранта до професора — завідувача кафедри патологічної фізіології. Ми працювали з ним пліч-о-пліч протягом 47 років. Його професійне та службове зростання відбулося на моїх очах. Насамперед підкреслюю, що Юрію Івановичу притаманні такі риси, як працелюбовність, наполегливість і цілеспрямованість, що й дозволило йому з повнотою проявити себе в науковій та педагогічній роботі, а також у громадському житті.

1968 року під керівництвом професора Е.Н. Бергера він захистив кандидатську дисертацію, 1988-го — докторську. 1975 року ВАК присвоїла йому вчене звання доцента, 1991-го — вчене звання професора. Своїми фаховими знаннями та багатим досвідом він завжди й охоче ділився з учнями, які виконували наукову роботу під його керівництвом і за його консультаційними здобули наукові ступені.

З початку 1970-х років в інституті взяли курс на оптимізацію навчального процесу. Впроваджували різноманітні методичні новинки: інформаційно-аналітичні карти, інтеграція по горизонталі й вертикалі, вдосконалення самостійної роботи студентів, рубіжний і завершальний тестовий контроль знань, оцінка знань на основі рейтингу і т. ін. Ці нововведення вимагали постійної переробки й створення нових посібників і вказівок до лекцій та практичних занять. Юрій Іванович узяв найактивнішу участь у цьому комплексному процесі. У співпраці з викладачами кафедри він підготував і надрукував майже 100 методичних документів різного змісту, в тому числі — англійською мовою.

Завдяки відповідальному ставленню до своїх обов'язків Юрій Іванович здобув повагу та авторитет як серед студентів, так і в адміністрації. Його неодмінно залучали до громадської роботи. Тривалий час він очолював відділ аспірантури, виконував обов'язки секретаря методичної комісії, працював директором інституту моделювання та аналізу патологічних процесів. Великий внесок зробив Юрій Іванович у переформування музею історії університету, розташованого тепер у фойє четвертого поверху адміністративного корпусу.

Хочу підкреслити ще одну привабливу рису Юрія Івановича — його людяність, доброту, доступність, спокійне розв'язання виробничих питань. Підтримання ділової обстановки без метушні та зайвого напруження — дуже важлива компонента організаційних можливостей керівника й запорука успішної діяльності колективу. В цьому сенсі стиль Юрія Івановича завжди був на рівні колегалічних стосунків і виробничих потреб.

За сумлінну та продуктивну діяльність Юрія Івановича неодноразово відзначали в наказав ректора. Він нагороджений Грамотою Верховної Ради України, відзнакою Тернопільської міської ради. Його ім'я занесене до «Тернопільського енциклопедичного словника» та

15 липня виповнюється 85 років з дня народження професора кафедри патологічної фізіології Юрія Івановича Бондаренка. Колектив кафедри, колеги, учні щиросердечно вітають Юрія Івановича з такою знаменною датою. Таким багатством років не кожен може похвалитися! Прийміть же в чудовий ювілей щирі вітання й побажання натхнення жити, наповнюючи своє серце найсвітлішими емоціями добра, любові, радості, щастя! 85 років — прекрасний ювілей. Ювілей мудрості, життєвого досвіду і цінних знань, які ви невтомно передаєте своїм рідним, учням, колегам, студентам. Нехай він лише надихає, приносить радість і задоволення. Бажаємо щирої радості та великої пошани, доброго блага й світлого щастя, достатку в домі й теплоти рідних сердець, відради душі та бадьорості на довгі роки. Чудового вам саможуття та ще довгих років життя.

«Енциклопедії сучасної України».

Дуже приємно, що Юрія Івановича, незважаючи на роки, не полишила невгамовна пристрасть до праці. Побажано йому доброго здоров'я та подальших творчих успіхів у сприятливій атмосфері кафедри патологічної фізіології.

Ольга Володимирівна ДЕНЕФІЛЬ, завідувачка кафедри патологічної фізіології, професорка:

— Неймовірно велику повагу та вдячність засвідчую вам, Юрію Івановичу. Поважаю як мудрого науковця, радника, захоплююся вашим вмінням застосувати теоретичні знання в практиці щодня, радію за привиду наукових, життєвих, повсякденних питань, ціню кожен день спілкування, що приносить радість позитивних емоцій. Учуся у вас щомиті. Навчаюся добру, вмінню віднайти потрібні слова, допомогти саме в потрібну хвилину, тонкого почуття гумору, вдалого поєднання роботи й відпочинку, величезної скромності, оптимізму.

Найцінніший ваш дар — дар допомагати людям. Спокійно, виважено, з раддістю. Кому ділом, кому словом, кому виконанням роботи. Легко, з душею, з радістю.

Пам'ятаю Вашу прекрасну науку, коли я закінчила роботу над кандидатською дисертацією, яка показала шлях у патологію. Патологію як науку слова, думки, глибокого мислення, в якій при формулюванні речення та перестановці слів у ньому цілком міняється суть. І за тою суттю видно людину. Дякую, що вчите на власному прикладі цінувати кожному людину однаково. Щиро вдячна, що ви мене кличете на розумові розваги, де треба погратися науковими термінами, роздумуючи над найвдалішою назвою для теми наукової роботи. Дякую за науку, з вами дуже приємно працювати.

Дякую за допомогу, щирі поради, коли потрібно обрати правильний шлях, за підтримку та правильний вихід із ситуації в нових умовах. Дякую за навчання мудрості життя.

Дякую на навчання навчатися новому щодня, за навчання бачити прекрасне в людях, у ваших незмінних квітучих завжди фіалочках, гібісусах, орхідеях, віддаючи їм тепло душі. Ви і студентів плекаєте все життя, як ніжні квіти, а той, хто зможе ввібрати поживу ваших думок, стає прекрасним фахівцем

своїї справи. Ви, як справжній джентльмен, берете левову частку роботи на себе. Захоплююся вашими новаторськими ідеями, щоденному пізнанню ще не вивченого, самовдосконаленню, підтримці та влучній поради щодо навчальних і наукових ідей кожному співробітнику.

З ювілеєм, шановний Юрію Івановичу! Здоров'я Вам на многая та блага літа!

Ольга Миколаївна СОПЕЛЬ, доцентка, перша дисертантка:

Професор кафедри патологічної фізіології Юрій БОНДАРЕНКО

— Юрій Іванович — найкращий вчитель, найнадійніший, найврівноваженіший керівник, він Людина з великої літери. Величезне дякую вам за все, ви вмієте розглядати вихід там, де інші його не бачать, знайти найсправедливіше рішення будь-якого конфлікту, розв'язати найменші сумніви, надихаєте нас на краще, показуючи це власним прикладом з життя. Бажаю вам міцного здоров'я на многі літа та Божої опіки.

Марія Іванівна МАНУЩАК, професорка, перша дисертантка:

— Свою розповідь почну зі слів вдячності моєму науковому консультантові Юрію Івановичу, який підтримував мене й скеровував у правильному напрямку, щоб механізми пазлами склалися в загальну картину під час дослідження. Тепер намагаюся так вчити своїх здобувачів.

Юрій Іванович для мене колись — викладач патологічної фізіології в мої студентські роки, ще зовсім нещодавно — консультант докторської дисертації, а тепер — досвідчений колега, до якого всі прислухаються.

Ще у студентські роки ваше терпіння, доброта, наполегливість і бажання навчити кожного захоплювала юних підкорювачів патологічної фізіології. З того часу минуло 10 років, як випадкова зустріч стала для мене знаковою, адже Юрій Іванович погодився бути моїм науковим консультантом. Тоді ви на власному прикладі показали, що таке бути успішним науковцем, як всебічно розглядати питання, як шукати шляхи його вирішення, як бути самокритичним і водночас залишатися вірним своїм переконанням. Так вміє лише справжній патофізіолог.

Тепер для мене ви — колода досвіду та мудрості. Ціную кожную нашу спількуванню, яка надихає мене до нових досліджень, нових учнів і нових звершень.

Велике вам дякую. Вітаю щиро вас з 85-річчям! Многая літа!

Ганна Степанівна САТУРСЬКА, професорка, докторантка:

— Лагідні та розумні, з теплою посмішкою, очі, високе та ясне чоло, сніжно-біле волосся, стрункий та рішучий, завжди готовий прийти на допомогу викладачам і студентам, а особливо — науковцям, мудрий керівник і наставник, який завжди надихає — таким запам'ятався мені Юрій Іванович багато років тому. Таким він постає і нині перед колегами, студентами та вченими всієї України.

Дуже велику наставницьку наукову підтримку Юрій Іванович завжди надає молодим науковцям. Він цікавиться та впроваджує в роботу кафедри найновіші досягнення, наукові розробки та винаходи.

У науковій роботі особливо увагу Юрій Іванович приділяє питанням прекодиціонування, дії різноманітних чинників на організм, досліджував патофізіологію стресу, гіпоксії, резистентності організму, запалення, вивчав особливості адаптаційних можливостей організму. Ще будучи молодим науковцем, Юрій Іванович опанував дуже складні методи вивчення вмісту у сироватці крові та в тканинах міокарда ацетилхоліну й налагодив їх якісне виконання в науковій лабораторії, завдяки їм велика кількість науковців отримали можливості досліджувати різноманітні патологічні процеси.

У навчально-методичній роботі Юрій Іванович завжди був і є новатором, любить використовувати сучасні досягнення науки в освітніх технологіях, є великим ентузіастом щодо комп'ютеризації, моделювання, використання відеотехнологій. Його лекції та практичні заняття завжди не лише цікаві, а й супроводжуються подачею глибинних знань і фактичного матеріалу з наукових джерел, з науково-доказової бази наукових журналів і монографій, його наставницькі розмови зі студентами та науковцями наштовкують на пошук і відкриття нового. Добре знаючи англійську мову, Юрій Іванович завжди володіє інформацією про найвагоміші дослідження учених, впроваджує ці знання в освітній процес та в наукову діяльність кафедри.

Кожна розмова з Юрієм Івановичем збагачує новими знаннями, думками, ідеями, дає натхнення. Він

уміє підтримати словом і вчинками, є опорою кафедри патофізіології впродовж багатьох років.

Юрій Іванович проявив себе дуже досвідченим й умілим керівником, адже за період його завідування кафедрою патофізіології (2012-2018 рр.) було захищено багато дисертацій, зроблено велику кількість наукових досліджень, написано велику кількість наукових статей, навчальних посібників і навчально-методичних праць.

Юрій Іванович велику частину свого часу приділяє кваліфікаційним роботам дисертантів не лише рідного ТНМУ, але й багатьох медичних вишів України, адже впродовж багатьох років є постійним членом спеціалізованих вчених рад. Юрій Іванович був науковим консультантом багатьох здобувачів ступеня кандидата медичних наук та чотирьох докторантів і мені дуже пощастило бути однією з них. Виконувати докторську дисертацію під керівництвом Юрія Івановича було дуже цікаво та захоплює. Маючи потужний інтелект, допитливий розум і наполегливий характер, Юрій Іванович володіє рідкісним даром згуртувати навколо себе науковців і надихати їх до нових звершень.

Неможливо не згадати про надзвичайно цінні риси Юрія Івановича як особистості: щирість і простота при надзвичайній глибині знань та інтелектуальних можливостей. Насправді таке поєднання є дуже рідкісним і цінним і, можливо, саме завдяки цьому, Юрій Іванович користується безмежною повагою та шанобою серед усіх, хто його знає!

Андрій Євгенович ДЕМКОВИЧ, доктор медичних наук, дисертант і докторант.

Я чергове задумався про роль, яку в житті молодого дослідника грає науковий керівник. Хочу трішки розповісти про мій особистий досвід, щоб показати, наскільки важливий вибір людини, яка в подальшому сформує твій науковий світогляд і покаже вектор правильного напрямку.

Хороший науковий керівник — це, як ракета-носій, яка швидко виводить вас на орбіту серйозного наукового пошуку. Він вчить вас всього того, що знає сам. А якщо ви правильно вибрали наукового керівника, то знає й вміє він дуже багато. Вибір наукового керівника — це критично важливе рішення, яке буде впливати на всю вашу подальшу професійну діяльність.

У мене все сталося навпаки — вибирав не я, а вибирали мене. І після початку роботи в нашому медичному університеті всім «новеньким» викладачам-стоматологам призначили наукових керівників. Мій — професор Юрій Іванович Бондаренко. Ми з ним узгодили тему кандидатської дисертації, обравши напрямком близький до моєї спеціальності. Заглибившись у пошук літератури, я зрозумів, що написати роботу — це нелегке завдання. Саме завдяки його порадам, змістовним коментарям і науковому керівництву я успішно захистив кандидатську дисертацію. Того ж року Юрій Іванович підштовхнув мене до запланування докторської дисертації. І от уже він не мій науковий керівник, а науковий консультант. Робота над докторською дисертацією була важкою та виснажливою, проте професор Ю.І. Бондаренко завжди знаходив влучні слова й настанови.

(Продовження на стор. 8)

ДАТА

СВІТЛИЙ ШЛЯХ СВІТЛОЇ ЛЮДИНИ

(Закінчення. Поч. на стор. 7)
І от через 9 років і 8 місяців я вже доктор наук, а нині — професор кафедри ортопедичної стоматології. За десять років нашої спільної роботи він зробив з мене справжнього науковця.

Сьогодні я хочу подякувати вам, Юрію Івановичу, за те, що допомогли мені в досягненні цих цілей. Величне спасибі вам за цінні поради, за всі ті настанови й консультації, адже без них не було б такого результату.

Вітаю вас з днем народження. Щиро ціную вашу допомогу. Нехай у вас будуть лише вдячні, здібні, розумні учні та студенти, пошани, поваги, величезних сил, терпіння і численних перемог як у житті, так і в подальшій науковій діяльності. Бажаю вам міцних сил, прекрасного здоров'я, чудових ідей, особистих досягнень, безперечних успіхів, взаєморозуміння з тими, хто вас оточує, щирої поваги, бравої діяльності та безсумнівного щастя душі. Як би не ви, мені не вдалося б подолати цей шлях, правильно розставити всі пріоритети та знайти правильні відповіді. Дякую вам, мої досягнення — ваша заслуга.

Мій спільний шлях з вами можна описати такими словами: «Хороший наставник може на роки та десятиліття скоротити наш шлях до успіху».

Петро Адамович САС, асистент, торакальний хірург, дисертант:

— Юрія Івановича завжди шанобливо згадую та вважаю своїм наставником. Він залишається вчительом з того часу, коли ми були за студентською лавою й жадібно ловили кожне його зважене слово. Завжди спокійний, врівноважений, мудрий. Саме з його легкої руки залучився до наукової роботи з патофізіологічним підґрунтям. Успішну педагогічну працю Юрій Іванович завжди вдало поєднував з науковою, де були закладені підвалини власної школи, яка збагачує патофізіологію все новими й новими здобутками. На цьому шляху поруч з Юрієм Івановичем ми, учні, долали перешкоди, здобували нові вершини та розкривали перспективи.

Відповідальне ставлення до обов'язків і сумлінне їх виконання зробили Юрію Івановичу авторитет успішного науковця та мудрого керівника.

Професора не лякають вимоги часу: швидко оволодіває новими технологіями та активно впроваджує їх у робочий процес. Неймовірна працездатність і бажання бути попереду мотивують молодих науковців працювати під керівництвом Юрія Івановича та запозичувати його неоціненний досвід. За мудрість і виваженість шанують Юрія Івановича колеги, за вимогливість і справедливість поважають учні та студенти. Відданість своїй роботі зав-

жди залишалася поведирем на його життєвому шляху.

Сергій Миронович ПРИДРУГА, лікар-стоматолог, дисертант:

— Щиро вітаю Вас, шановний Юрію Івановичу, з ювілеєм. Бракує слів, щоб висловити свою вдячність за вашу участь у моєму професійному зростанні. Ви — Людина з великої літери. Свого часу ви прищепили мені любов до науки й стали взірцем не лише як науковий керівник, а й еталоном людяності та добротності. Щиро бажаю вам міцного здоров'я, сили, натхнення. Хай оточують вас завжди лише добрі, справжні люди. Бажаю натхнення, здійснення задуманого. Божого благословення Вам на многі літа.

Катерина Євгенівна ЮРІВ, доцентка, дисертантка:

лише медицину, постійно вчить якусь мову, вдосконалює англійську, вливається у світ нових технологій, пізнає світ, немов маленька дитина. Це людина, яка завжди в погідному настрої, радіє кожній миттєвості життя, з ним можна годинами розмовляти на будь-які теми. Спитайте нашого професора, чи буває йому нудно, звичайно, він скаже — «Ні!». Я щаслива, що маю такого вчителя, на якого хочеться рівнятися! І хочу побажати Вам, Юрію Івановичу, такої ж наснаги та любові до життя ще багато-багато років!

Оксана Юрїївна БАЛІЦЬКА, асистентка, аспірантка:

— Рада, що доля звела мене з чудовою людиною, справжнім науковцем. Добре пригадую той час, коли вперше познайомилася з

Колектив кафедри. (Зліва направо, перший ряд): проф. О.В. ДЕНЕФІЛЬ, проф. М.Р. ХАРА, проф. Ю.І. БОНДАРЕНКО, доц. К.Є. ЮРІВ, ас. Ю.А. СВЕРЕДЮК, (Другий ряд): доц. Р.С. УСИНСЬКИЙ, доц. С.М. ЧАРНОШ, ас. Є.О. ЛОЗА, доц. О.О. КУЛЯНДА, лаб. М.Є. БУРИК, доц. Т.В. БІГУНЯК, доц. В.Є. ПЕЛЕХ

— Юрій Іванович — найкращий вчитель, найнадійніший, найврівноваженіший керівник. Величне дякую вам за все, ви вмієте розгледіти вихід там, де інші його не бачать, знайти найсправедливіше рішення будь-якого конфлікту, розв'язати найменші сумніви, ви надихаєте нас на краще, показуючи це власним прикладом з життя. Бажаю вам міцного здоров'я на многі літа та Божої опіки.

Юлія Анатоліївна СВЕРЕДЮК, асистентка, аспірантка:

— Уперше я познайомилася з Юрієм Івановичем, коли була студенткою, ще тоді склалося враження, як про розумного викладача, який знає свій предмет і справді було видно що це заслужений професор, захоплений патологічною фізіологією, що може дати відповідь на будь-яке запитання. Але який насправді Юрій Іванович, дізналася, коли він став моїм науковим керівником. Спілкуючись з ним, побачила, наскільки це багатогранна особистість. Людина-енциклопедія, яка рухається не лише в напрямку удосконалення знань з патологічної фізіології, читаючи всю можливу літературу мовою оригіналу, але й знає добре всю медицину, та й не

Юрієм Івановичем, серйозним, надійним, за яким можна та потрібно йти вперед. Всі свої знання й енергію донині вкладає в науку.

Удячна Вам за доброту, працьовитість, людяність. Знання та мудрість, які ви передали мені, були великою допомогою та підтримкою протягом мого навчання в аспірантурі. Ви були та є для мене чудовим другом, учителем, наставником і великим натхненням. Ви надихнули мене досягати своїх цілей наполегливою працею та відданістю. Ви показали мені цінність честності, щирості та довіри не лише в робочих моментах, а й у житті загалом. Від усього серця бажаю Вам міцного здоров'я й наснаги, професійних успіхів та особистих творчих досягнень, сімейного щастя, злагоди й добробуту у вашій оселі. Нехай у ваших задумах завжди буде мудрість, у службових справах — підтримка однодумців, у серці — добре й радісно від людської вдячності.

Вірю, що ви ще багато принесете користі своїй країні та народові, передаючи мудрість, великий досвід керівника прийдешнім поколінням.

Медичні новини зі світу

МЕШКАНЦЯМ НАЙБІДНІШИХ КРАЇН ДОВЕДЕТЬСЯ ЧЕКАТИ ЩЕ ДВА РОКИ, ПЕРШ НІЖ ЇХ ВАКЦИНУВАТИМУТЬ?

Багаті держави обіцяють посилити підтримку ініціативи задля імунізації проти COVID-19 з глобального доступу (COVAX). Але більшості мешканцям у найбідніших країнах доведеться почекати ще два роки, перш ніж їх вакцинуватимуть. Зобов'язанням США та Європейського Союзу будуть перешкоджати обмеження обох регіонів щодо експорту вакцин. Індія, де виробляють шість з десяти доз вакцин у світі, також блокує експорт після хвилі інфекцій. Африканський союз намагається отримувати вакцини іншими каналами: за фінансової допомоги Світового банку він забезпечив 400 мільйонів доз вакцин Johnson & Johnson. «Ми не перемаємо в Африці в цій битві проти вірусу, тому мені насправді неважливо, чи це вакцини від COVAX чи від інших структур. Все, що нам потрібно, це швидкий доступ до вакцин», — каже директор CDC Африки Джон Нкенгасонг.

БИОМАРКЕР, ЯКИЙ ПЕРЕДБАЧАЄ, НАСКІЛЬКИ ВАКЦИНА ЗАХИСТИТЬ ЛЮДЕЙ ВІД ІНФЕКЦІЇ

Уперше дослідники виявили «корелят захисту» для вакцини COVID-19. Це — біомаркер, який передбачає, наскільки вакцина захистить людей від інфекції. «Ми провели досить велику кількість великих досліджень, під час яких десятком тисяч людей давали або вакцину, або плацебо. Але дійшли до стадії, коли важче проводити випробування, — каже старший репортер Nature Івен Каллавей. — Ми хочемо мати змогу приймати вакцини та давати їх меншій кількості людей, аби з'ясувати, діятимуть вони чи ні».

СВІТ ГОТУЄТЬСЯ ДО УДАРУ ШТАМУ «ДЕЛЬТА»

Дані швидкого зростання штаму коронавірусу «Дельта» у Великобританії виявили вплив надзвичайно заразного штаму. «Дельта», також відома як V.1.6.17.2, належить до вірусного походження, вперше виявленого в Індії.

«Дельта», майже на 60 відсотків передається швидше, ніж і без того високоінфекційний штаму «Альфа» (так званий V.1.1.7), виявлений у Великобританії наприкінці 2020 року.

Попередні дані свідчать, що люди, заражені «Дельтою», приблизно вдвічі частіше, ніж ті, що інфіковані «Альфою», потрапляють до лікарні.

«Дельта» є помірно стійким до

вакцин, особливо в людей, які отримали лише одну дозу.

Люди, які взагалі не мають доступу до вакцин проти COVID-19, є в найбільшій групі ризику, особливо в Африці, де більшість країн щепили менше 5% своїх мешканців.

АНТИТИЛА ДОПОМАГАЮТЬ ТИМ, ХТО ЇХ НЕ МАЄ

Поєднання моноклональних антитіл може бути першим новим методом лікування, який, як було доведено, може бути корисним принаймні кільком людям з важкою формою COVID-19: 24 % хворих шпиталізованих, які не виробляли природних антитіл до хвороби, померли протягом 28 днів. Серед контрольної групи людей без власних антитіл 30 % померли протягом 28 днів. Лікування вивчали в рамках великого клінічного дослідження у Великобританії. Дослідження було анонсовано, але ще не опубліковано.

Моноклональні антитіла — це проєктовані версії молекул, що борються із захворюваннями в імунній системі. (Вони відрізняються від «реконвалесцентної плазми» — взятої безпосередньо з крові людей, які одужують від COVID-19, і використовували для лікування інших — що не було доведено сприятливим для людей, шпиталізованих із захворюванням). Недоліком моноклональних антитіл є те, що їх дорого робити, та незрозуміло, скільки людей матимуть користь з них.

БИОЛОГІЯ ЗАГРАЄ З КВАНТОВИМИ ОБЧИСЛЕННЯМИ

Біомедичні дослідники починають досліджувати можливості квантових обчислень. Ця технологія пропонує спокосливу перспективу прискорити такі завдання, як вироблення найкращого розташування атомів у молекулі лікарського засобу або імітація молекулярних процесів, таких, як фотосинтез. Наступні кілька років покажуть, «які проблеми це допоможе розв'язати та як це насправді підвищить наше розуміння», — каже структурний біоінформатик Шарлотта Дін.

ТЕОРІЯ ПРО ВАКЦИНИ ТА ГРУДНЕ ВИГODOVУВАННЯ

Вчені починають розуміти вплив вакцин COVID-19 на жінок, що годують, та їх грудне молоко. Попередні дані від людей, які отримували дози Pfizer- BioNTech або Moderna, свідчать про те, що вакцини не проникають через грудне молоко, а антитіла — так, що вселяє надію на те, що немовлята, які перебувають на грудному вигодовуванні, можуть мати певний рівень захисту. І особи, які годують, здається, мають таку ж стійку реакцію антитіл, що і ті, хто не годує, тому вакцина для них настільки ж корисна.